

Lisätyt tekstit punaisella fontilla
Poistettavat tekstit yliviivattuna

Sääntökirja

varhaiskasvatuksen palvelusetelipalvelujen tuottamisesta

Yleinen osa – 1.8.2026 alkaen

Sastamalan kaupunki
Sivistyslautakunta xx.xx.xxxx

Sisällys

1. Palveluseteli	3
2. Sääntökirja	3
3. Määritelmät.....	4
4. Varhaiskasvatuspalvelujen tuottamiseen sovellettava lainsäädäntö.....	5
5. Asiakkaan asema	5
6. Palvelusetelin arvo ja palvelusetelipalvelun hinnoittelu	6
6.1 Suurimman arvon hyväksyminen ja hinnan tarkistus	6
6.2 Lapsikohtainen palvelusetelin arvo.....	7
6.3 Voimassaoloaika ja palvelusetelin päättyminen	8
6.4 Palvelusopimuksen irtisanominen	8
6.5 Palvelusetelipäätöksestä tiedottaminen.....	9
7. Palveluntuottajan veloitteet.....	9
8. Kunnan veloitteet	12
9. Muistutukset, ilmoitusvelvollisuusasiat kantelut, vahinkoilmoitukset ja asiakasvalitukset	14
10. Inklusiivinen toimintakulttuuri ja lapsen tuki varhaiskasvatuksessa	15
10.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet	15
10.2 Yleinen tuki	18
10.3 Tehostettu tuki	19
10.4 Eriytynyt tuki	20
10.5 Palvelusetelin arvon korottaminen lapsen kasvun ja oppimisen tuen perusteella	20
11. Verotus	23
11.1 Tuloverotus	23
11.2 Arvonlisäverotus	23
12. Sääntökirjan vastuuhenkilöt.....	24
13. Sääntökirjan muuttaminen	24
14. Sääntökirjan voimassaoloaika	24

1. Palveluseteli

Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatuslaissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Palveluseteli on yksi tapa järjestää kunnan lakisääteisiä varhaiskasvatuspalveluita

Varhaiskasvatuslain (540/2018) 5 § mukaan kunta voi järjestää varhaiskasvatusta siten kuin kuntalain (410/2015) 8 ja 9 §:ssä säädetään. Hankittaessa palveluja toiselta palveluntuottajalta kunnan on varmistuttava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta. Varhaiskasvatuksessa voidaan antaa palvelun käyttäjälle ~~sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009)~~ **varhaiskasvatuksen palvelusetelistä annetun lain 1048/2025** mukainen palveluseteli.

Palvelusetelillä tarkoitetaan palvelun järjestämistä vastaavassa olevan kunnan varhaiskasvatuspalvelun saajalle myöntämää sitoumusta korvata palveluntuottajan antaman palvelun kustannukset kunnan ennalta määräämään arvoon asti. Palvelusetelillä tarkoitetaan toisin sanoen kunnan sitoumusta suorittaa tietty sen ennalta määräämä rahamäärä palveluntuottajalle niiden kustannusten korvaamiseksi, joita palveluntuottajalla on aiheutunut asiakkaalle tuotetusta palvelusta.

Palveluseteli on yksi tapa järjestää kunnan lakisääteisiä varhaiskasvatuspalvelua. Tämän vuoksi asiakkaan asemaan vaikuttavat samat erityislainsäädännön säännökset kuin muillakin tavoin järjestetyssä varhaiskasvatuspalvelussa. Palvelusetelin käyttäjällä on kuitenkin muista järjestämistavoista poiketen oikeus valita haluamansa palveluntuottaja kunnan hyväksymien palveluntuottajien joukosta.

Palvelusetelin käyttöä säätelee ~~laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009)~~ **laki varhaiskasvatuksen palvelusetelistä 1048/2025**. Lakia sovelletaan tässä sääntökirjassa ainoastaan yksityisten varhaiskasvatuspalvelujen hankkimiseksi.

Palvelusetelijärjestelmässä sopimusosapuolina ovat asiakas ja palveluntuottaja. Kunta ei tule sopimusosapuoleksi palvelusta sovittaessa.

Palveluseteli rinnastetaan varhaiskasvatuslain 5 §:n mukaiseen kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen, eikä lapselle voi saada samanaikaisesti lasten kotihoidontukea, yksityisen hoidon tukea tai kunnan järjestämää tai tukemaa kerhotoimintaa.

2. Sääntökirja

Sääntökirja on laadittu Sastamalan kaupungin menettelytapaohjeeksi varhaiskasvatuksen palveluseteliin. Sääntökirja ei ole sopimus kunnan ja palveluntuottajan välillä. Sastamalan sääntökirja sisältää yleisen osan sekä erityisen osan.

Sääntökirjassa kunta asettaa palvelusetelilain 5 §:ssä mainitut hyväksymiskriteerit palveluntuottajalle. Palveluntuottaja vahvistaa hyväksymiskriteerit hakemuslomakkeella ja

sen liitteellä sekä todentaa asiat kunnan valvontaviranomaisten suorittamilla valvontakäynneillä. Yksityinen palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan tämän sääntökirjan ehtoja siitä alkaen, kun palveluntuottaja hyväksytään palvelusetelillä toteutettavien varhaiskasvatuspalvelujen tuottajaksi. Sastamalan kaupunki hyväksyy mahdollisesti muiden kuntien alueelta palvelusetelituottajikseen yksiköt, jotka yksikön kotipaikkakunta on hyväksynyt palvelusetelituottajikseen.

Varhaiskasvatuspalvelua tuottaessa sitä koskevan sopimuksen osapuolina ovat palveluntuottaja ja asiakas. Tämän sopimuksen sitoumukset ja vastuut eivät kohdistu kuntaan.

3. Määritelmät

Tässä sääntökirjassa tarkoitetaan:

- Kunnalla
varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöön ottanutta Sastamalan kaupunkia.
- Palveluntuottajalla
yksityistä varhaiskasvatuksen palveluntuottajaa, joka on hyväksytty palvelusetelituottajaksi.
- Asiakkaalla
tarkoitetaan lasta, joka on oikeutettu varhaiskasvatuspalveluihin ja hänen huoltajaansa.
- Palvelusetelillä
järjestämisvastuussa olevan kunnan varhaiskasvatuspalvelujen saajalle myöntämää sitoumusta korvata palveluntuottajan antaman palvelun kustannukset kunnan ennalta määräämään arvoon asti.
- Tulosidonnaisella palvelusetelillä
palveluseteliä, jonka arvon kunta määrittelee asiakkaan jatkuvien ja säännöllisten tulojen mukaan tai jonka arvo perustuu tulojen huomioon ottamiseen (Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki).
- Omavastuuosuudella
sitä osuutta yksityisen palveluntuottajan tuottaman palvelujen hinnasta, jota kunnan myöntämän palvelusetelin arvo ei kata ja joka jää asiakkaan maksettavaksi.

4. Varhaiskasvatuspalvelujen tuottamiseen sovellettava lainsäädäntö

Palvelusetelitoiminnassa noudatetaan voimassa olevaa varhaiskasvatuspalvelujen järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä

~~1.8.2022~~–1.8.2026 voimassa oleva lainsäädäntö:

- Varhaiskasvatuslaki (540/2018)
- Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (753/2018)
- Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista (1503/2016)
- ~~Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009)~~
- **Laki varhaiskasvatuksen palvelusetelistä 1048/2025**
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)
- Lastensuojelulaki (417/2007)
- Hallintolaki (434/2003)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Kuluttajansuojalaki (38/1978)
- Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus varhaiskasvatuksen yksityisen palveluntuottajan ilmoitusmenettelystä (772/2018)
- **Tietosuojalaki 1050/2018**
- **Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000**

5. Asiakkaan asema

Varhaiskasvatuksen palveluseteli on harkinnanvarainen etuus. Palveluseteli voidaan myöntää kunnan hyväksymään palvelusetelipäiväkotiin. Palveluseteli voidaan myöntää vain varhaiskasvatusoikeuden piirissä olevien lasten varhaiskasvatuspalveluista aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Palveluseteli on lapsikohtainen.

Sääntökirjan erityinen osa määrittää tarkemmin palvelusetelin ehdot. Asiakas tekee päätöksen palvelumuodon ja paikan valinnasta ja se pyritään mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan. Asiakkaalla on oikeus kieltäytyä hänelle tarjotusta palvelusetelistä, jolloin kunnan tulee ohjata hänet muilla tavoin järjestämiensä palvelujen piiriin.

Palvelusetelin saanut asiakas tekee palveluntuottajan kanssa kirjallisen sopimuksen palvelujen hankkimisesta. Tätä sopimussuhdetta koskevat sopimuksen sisällön mukaan määräytyvät kuluttajaoikeuden ja sopimusoikeuden säännökset ja oikeusperiaatteet. Asiakkaan ja palveluntuottajan välistä sopimusta koskevan erimielisyyden saattamista kuluttajariitalautakunnan käsiteltäväksi säädetään kuluttajariitalautakunnasta annetussa laissa.

Kunnan on selvitettävä ja tiedotettava asiakkaalle tämän asema palveluseteliä käytettäessä, palvelusetelin arvo, palveluntuottajien hinnat, omavastuuosuuden määräytymisen

perusteet ja arvioitu omavastuuosuuden suuruus sekä vastaavasta palvelusta varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain mukaan määräytyvä asiakasmaksu. Lopullinen palvelusetelin arvo lasketaan kunnan toimesta asiakkaan toimittaman tuloseselvityksen jälkeen.

Asiakkaan on annettava palvelusetelin myöntämistä varten tarvittavat tiedot. Asiakkaalle on annettava tieto siitä, mistä muualta ja mitä häntä koskevia tietoja voidaan hänen suostumuksestaan riippumatta hankkia. Hänelle on myös varattava tilaisuus tutustua muualta hankittuihin tietoihin ja antaa asiassa tarpeellista selvitystä.

Asiakas voi täyttää palvelusetelihakemuksen **sekä tekee tuloseselvityksen sähköisesti eVaka Sastamala -järjestelmään. Samoin palvelutarpeen muutokset ilmoitetaan eVaka Sastamala -järjestelmään** liittämällä hakemukseensa tulotietojen varmistamista varten asianmukaiset liitteet ja toimittaa ne sivistyspalvelukeskukseen. Asiakkaan asemaan sovelletaan palvelusetelilain lisäksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettua lakia.

Tieto hyväksytyistä palveluntuottajista ja heidän asiakasmaksuistaan löytyvät kunnan Internet-sivustoilta. Palveluntuottaja ja asiakas sopivat erikseen asiakassuhteesta ja palvelun aloituksesta.

6. Palvelusetelin arvo ja palvelusetelipalvelun hinnoittelu

6.1 Suurimman arvon hyväksyminen ja hinnan tarkistus

Palvelusetelin arvon **määritellään niin, että se on palvelunkäyttäjän kannalta kohtuullinen. Arvon määrittelyssä huomioidaan kustannukset, jotka aiheutuvat kunnalle vastavan toiminnan tuottamisesta kunnan omana tuotantona tai hankkimisesta ostopalveluna.** ohjeellisena tarkistusperiaatteena käytetään sosiaalipalveluiden ansiotasoindeksin ja elinkustannusindeksin yhdistettyä indeksiä. Indeksi muodostuu siten, että sosiaalipalveluiden ansiotason vaikutus on 70 % ja elinkustannusindeksin vaikutus 30 %. Laskennassa käytetään viimeisimpiä käytössä olevia tilastokeskuksen indeksejä.

Laskennan tuloksena saatu hinnankorotusprosentti pyöristetään aina kahden (2) desimaalin tarkkuuteen. Mikäli palvelusetelin hintaan on indeksikorotuksen lisäksi tehtävä ~~muutoksia~~ **Muiden korotustarpeiden osalta** (esim. palvelun tarpeiden muuttumisen takia) käydään niistä kunnan ja palveluntuottajien kanssa erilliset neuvottelut ja ~~muutokset tulevat voimaan yleisen osan kohdan 15 mukaan.~~?

Palvelusetelin arvoa tarkistetaan aina parillisen vuoden **välein** keväällä 30.4. mennessä. Tarkistetun palvelusetelin uuden arvon päättää varhaiskasvatusjohtaja. Uusi tarkistettu setelin arvo otetaan käyttöön toimintakauden alusta elokuun 1. päivä **alkaen**

Suurimman arvon määrittelyperusteena käytetään yli 3-vuotiaan lapsen kokoaikaisen varhaiskasvatuspaikan hintaa. Varhaiskasvatuksen palvelusetelin suurin arvo hyväksytään kunnan päätöksentekoprosessin mukaisesti. Sivistyslautakunta hyväksyy sääntökirjan yleisen osan ja Varhaiskasvatusjohtaja sääntökirjan erityisen osan. Tämä on hyväksytty palvelusetelin käyttöönoton yhteydessä Sastamalan kaupungin sivistyslautakunnan toimesta. Palvelusetelin arvot määritellään sääntökirjan erityisessä osassa.

~~. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 ja 5 §:ssä tiettyjen asiakkaalle maksuttomiksi säädettyjen sosiaali- ja terveyspalvelujen hankkimiseksi annettavan palvelusetelin arvo tulee määrätä niin, että asiakkaalle ei jää maksettavaksi omavastuuosuutta. Varhaiskasvatuspalvelut ovat tämän määrittelyn ulkopuolella, eli asiakkaalta voidaan periä omavastuuosuus.~~

6.2 Lapsikohtainen palvelusetelin arvo

Palveluseteli myönnetään vähintään kuukauden kestävään hoitosuhteeseen ja se on yksikkökohtainen ja lapsikohtainen ~~ja tulosisonnainen~~. Varhaiskasvatuksessa palvelusetelin arvo määräytyy perheen tulojen mukaan. Mikäli hoitopaikan hinta on korkeampi kuin palvelusetelin arvo, perii palveluntuottaja tämän erotuksen asiakasmaksuna asiakkaalta. Kunta ei voi periä palvelusetelin käyttäjältä asiakasmaksua palvelusta

Lapsikohtaisessa palvelusetelin arvon määräytymisessä ja muuttamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuissa. Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa käytettävä sisaralennus koskee myös palveluseteliä.

Palvelusetelin arvoa tarkistetaan, jos palvelun saajan maksukyky on olennaisesti muuttunut tai maksu osoittautuu virheelliseksi. Olennaiseksi muutokseksi katsotaan maksun perusteena olevien perheen bruttotulojen muutos vähintään kymmenellä (10 %) prosentilla. Palvelusetelin arvon korottamista/laskemista koskevasta asiasta on tehtävä päätös. Päätös palvelusetelin arvosta tehdään kunnan asiasta päättävän viranomaisen toimesta.

Palvelusetelin arvo muuttuu seuraavan kalenterikuukauden alusta, kun lapsi on täyttänyt kolme vuotta. Poikkeuksena on tilanne, kun lapsi täyttää kolme vuotta kuukauden ensimmäisenä päivänä, tällöin palvelusetelin arvo muuttuu heti ko. kuukauden alusta. Perheelle ja palvelun tuottajalle toimitetaan automaattisesti uusi päätös palvelusetelin arvosta.

~~Palvelusetelin arvoa määrättäessä ei oteta huomioon palveluja, jotka asiakas ostaa oma-aloitteisesti palveluntuottajalta. Palveluntuottajan tulee ilmoittaa palvelunsa hintojen muutoksista varhaiskasvatuksen viranomaiselle vähintään kolme kuukautta ennen hintojen muutosta.~~

Muutoksia palvelusetelin arvoon voidaan tehdä takautuvasti enintään vuoden ajalta, mikäli palvelusetelin määräämistä koskeva päätös on perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa antamiin virheellisiin tietoihin. Asiakkaan on toimitettava tarvittavat asiakirjat päätöksentekoa varten. Jos asiakkaan ja palvelujen tuottajan sopima hinta palvelusta on

pienempi kuin palvelusetelin arvo, kunta on velvollinen suorittamaan palvelujen tuottajalle enintään asiakkaan ja palvelujen tuottajan sopiman hinnan.

Palvelusetelin arvoa on korotettava **varhaiskasvatuksen** palvelusetelilain 7 §:n 1 momentissa säädettyä korkeammaksi, jos asiakkaan tai hänen perheensä toimeentulo tai asiakkaan lakisääteinen elatusvelvollisuus muutoin vaarantuu, taikka se on tarpeen muut huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Palvelusetelipalvelu ei oikeuta kotitalousvähennykseen, yksityisen hoidon tukeen, kotihoitotukeen eikä hakemaan mahdollista omavastuuosuutta toimeentulotukena.

Lapsen hoitosuhteen jatkuessa yhtäjaksoisesti koko toimintavuoden ajan (1.8-31.7.), lapsen palvelusetelin arvo määritellään heinäkuussa korkeammaksi niin, ettei asiakkaalle muodostu omavastuuosuutta. Palveluntuottaja ei tällöin voi periä tuolta kuukaudesta omavastuuosuutta asiakasmaksuna asiakkaalta.

6.3 Voimassaoloaika ja palvelusetelin päättyminen

Asiakkaalle myönnettävä palveluseteli on voimassa toistaiseksi ja se myönnetään vähintään kuukauden kestävään hoitosuhteeseen. Palveluseteli on yksikkökohtainen. Oikeus palveluseteliin lakkaa, kun asiakas irtisanoo varhaiskasvatuspaikkansa, tai lapsi siirtyy oppivelvollisena perusopetuksen piiriin. Mikäli perhe ei käytä heille myönnettyä varhaiskasvatuspaikkaa yhtäjaksoisesti 65 kalenteripäivään, palvelusetelin maksaminen päättyy.

6.4 Palvelusopimuksen irtisanominen

Asiakas voi irtisanoa sopimuksen haluamanaan ajankohtana noudattaen 30 kalenteripäivän irtisanomisaikaa. Palvelusetelin voimassaolo päättyy 30 kalenteripäivän kuluttua irtisanoutumisesta. Mikäli lapsi on ollut varhaiskasvatuksessa kuukauden kaikkina arkipäivinä, maksetaan palveluntuottajalle palvelusetelin arvo koko kuukaudesta. Palveluntuottaja voi periä asiakkaalta palvelusopimuksessa sovitulta irtisanomisajalta ainoastaan palvelusopimuksessa sovitun asiakasmaksun.

Asiakas irtisanoo lapsen varhaiskasvatuspaikan ja palvelusopimuksen palveluntuottajalle kirjallisesti irtisanoutumislomakkeella. **Irtisanomisilmoitus tehdään eVaka Sastamala -järjestelmään.** Palveluntuottaja toimittaa lomakkeen kunnan palvelusetelitoiminnasta vastaavalle viranhaltijalle tai kirjaa tiedon kunnan sähköiseen järjestelmään välittömästi asiakkaan irtisanottua varhaiskasvatuspaikan. Irtisanomisilmoituksesta tulee käydä ilmi palvelusopimuksen viimeinen voimassaolopäivä.

Mikäli palveluntuottaja irtisanoo asiakkaan palvelusopimuksen, on palveluntuottajan ilmoitettava irtisanomisperusteet asiakkaalle ja palvelusetelitoiminnasta päättäneelle viranhaltijalle. Palveluntuottajan osalta irtisanomisaika on neljä kokonaista kalenterikuukautta.

6.5 Palvelusetelipäätöksestä tiedottaminen

Päätös tulosidonnaisen palvelusetelin arvosta, arvon korottamisesta ja viranomaisen oikaisuvaatimuksesta **toimitetaan sähköisesti eVaka Sastamala -järjestelmän kautta** voidaan toimittaa asiakkaalle tiedoksi kirjeellä postitse tai sähköisessä muodossa asiakkaan osoittamaan paikkaan. Tiedoksisaannin katsotaan tällöin tapahtuneen, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin kuljetettavaksi asiakkaan ilmoittamaan osoitteeseen. Muilta osin noudatettavasta menettelystä säädetään hallintolaissa.

Tulosidonnaisen palvelusetelin arvoa tai palvelusetelin arvon korottamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimus tehdään toimielimelle, joka vastaa asianomaisen palvelun järjestämisestä kunnassa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

7. Palveluntuottajan velvoitteet

Palveluntuottajilta edellytetään varhaiskasvatuslain ja -asetuksen noudattamista sekä muiden luvussa 4 esitettyjen lakien mukaan toimimista. Palveluntuottajalta edellytetään myös sääntökirjan yleisen ja erityisen osan noudattamista.

Kunnalla on oikeus vaatia palveluntuottajaa toimittamaan kirjalliset todistukset tai muu riittävä näyttö siitä, että tässä luvussa mainitut yleiset edellytykset täyttyvät.

- **Rekisteröinti ennakkoperintärekisteriin**
Palveluntuottaja sitoutuu olemaan rekisteröitynä verohallinnon ennakkoperintärekisterissä.
- **Varhaiskasvatuksen laatu**
Palveluntuottajan palvelutason tulee vastata vähintään kunnan oman varhaiskasvatuspalvelun laatutasoa.

Palveluntuottajan tulee informoida kuntaa säännöllisesti tarjoamiensa palvelujen laadun valvonnasta sekä palvelujen osalta asiakasturvallisuudesta. Kuntaa tulee erityisesti informoida asiakkaiden tekemistä reklamaatioista, reklamaatioihin johdaneista syistä ja niiden johdosta tehdyistä toimenpiteistä.

- **Vastuut, vakuutukset ja vahingonkorvaukset**

Palveluntuottaja sitoutuu ottamaan ja pitämään voimassa toimintansa edellyttämät lakisääteiset vakuutukset vastuun varalta. Mahdolliset vahingot korvataan ensisijaisesti palvelujen tuottajan vakuutuksesta ja viime kädessä palvelujen tuottaja vastaa niistä vahingonkorvauslain mukaisesti. Kunta ei vastaa palvelujen tuottajan palvelujen saajalle aiheuttamista vahingoista.

Palvelujen tuottajan vastuulla ovat päiväkotitilojen ja pihan turvallisuus sekä palvelujen tuottajan ja/tai hänen alihankkijansa aiheuttamat toiminnan keskeytykset.

Kunnalla on vastuu varhaiskasvatuksen palveluseteliin liittyvästä tietojärjestelmästä jasiita johtuvista virhetilanteista sekä maksuliikenteestä ja sen sujuvuudesta.

- **Oma- ja valvontasuunnitelma**

Varhaiskasvatuslain vaatima oma- ja valvontasuunnitelma on laadittava ennen toiminnan aloittamista ja suunnitelma on päivitettävä henkilöstön kanssa kolmen kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta. Oma- ja valvontasuunnitelma on julkinen ja sen toteutumista on seurattava.

- **Turvallisuussuunnitelma**

Turvallisuussuunnitelma on laadittava ennen toiminnan aloittamista ja suunnitelma on päivitettävä henkilöstön kanssa kuuden kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta

- **Lisäpalvelut**

Kunta voi neuvotella yksittäisen palveluntuottajan kanssa mahdollisista lisäpalveluista tai erityisistä palveluista. Näistä erillisistä vaatimuksista käydään tarvittaessa neuvottelu palveluntuottajan kanssa. Kunta voi esittää, että palveluntuottaja ylittää tietyt minimiedellytykset esimerkiksi resurssiensa puolesta, mutta tällaista ehtoa ei saa muotoilla tiettyä palveluntuottajaa suosivaan ja toisia syrjivään muotoon. Edellä mainittu syy erillisistä vaatimuksista ja neuvotteluista voi olla esim. alueella tapahtuva muutos asiakaskunnassa ja heidän palvelujen tarpeessaan. Tämän säännöksen tarkoituksena on antaa kunnalle joustavat mahdollisuudet huomioida esimerkiksi tietyn asiakasryhmän erityistarpeet.

- **Henkilöstö**

Palveluntuottajan henkilöstön on täytettävä varhaiskasvatuslain (540/2018) edellyttämät henkilöstön kelpoisuusehdot ja syksyllä 2022 voimassa olevan valtioneuvoston asetuksen varhaiskasvatuksesta edellyttämä henkilöstön mitoitus. Palveluntuottajan on lisäksi nimettävä kelpoisuusehdot täyttävä päiväkodin johtaja. Pyydettyä palveluntuottajan on toimitettava asiakirjat tai niiden on oltava nähtävillä valvontakäynnillä. Palveluntuottajan ja päiväkodin johtajan on tiedotettava henkilöstölleen ilmoitusvelvollisuudesta ja siihen liittyvistä käytännöistä.

Palveluntuottajan vastuulla on huolehtia henkilöstön riittävästä, ammattitaitoa ylläpitävästä ja kehittävästä täydennyskoulutuksesta varhaiskasvatuslain mukaisesti. Palveluntuottajan tulee laatia vuosittain koulutussuunnitelma, joka pohjautuu henkilöstön osaamisen kehittämisen tarpeisiin.

- **Tukipalveluiden järjestäminen**

Palveluntuottaja vastaa toimintayksikkönsä tukipalveluiden (siivous, ruokapalvelu, turvallisuus ja kiinteistön kunto) järjestämisestä ja niiden laadusta sekä toimintavälineiden asianmukaisesta kunnosta vähintään kunnan linjausten mukaisesti. Kasvatus-, opetus- ja hoitotyöhön varatulla työajalla ei suoriteta kuin toimintaan vaikuttavat, välttämättömät tukipalveluihin liittyvät tehtävät. Tukipalveluista vastaa joko alihankkija tai tähän varattu henkilöstöresurssi. Tukipalveluista on oltava erillinen suunnitelma tai sopimus. Mikäli varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee tukipalveluihin liittyviä tehtäviä, tulee tällöinkin noudattaa lain mukaista henkilöstömitoitusta lapsiryhmissä. Pyydettyä palveluntuottajan on toimitettava asiakirjat edellä mainituista palvelun laatuun vaikuttavista seikoista. Palveluntuottaja vastaa myös alihankkijoidensa toiminnasta.

- **Lapsiryhmätiedot**

Palveluntuottaja on velvollinen ilmoittamaan koko päiväkodin lapsiryhmä- ja henkilökuntatiedot vähintään kaksi kertaa vuodessa (syys- ja helmikuussa) tai pyydettäessä useammin. Palveluntuottajalta edellytetään lasten ja henkilökunnan suhdeluvun seuraamista. Pyydettyä suhdelukutieto tulee toimittaa varhaiskasvatuksen valvonnasta ja ohjauksesta vastaaville viranomaisille.

- **Varhaiskasvatuksen tuki**

Varhaiskasvatuslain mukaan tukea tarvitsevien lasten varhaiskasvatuspalvelut järjestetään pääsääntöisesti lähipalveluna riippumatta palveluntuottajasta. Tämä edellyttää kunnan varhaiskasvatuksen erityisopettajan hyödyntämistä niissä tilanteissa, joissa tukea tarvitseva lapsi on yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Tuen edellyttämät resurssit sovitaan yksilökohtaisesti samoin kuin tuen järjestämisen edellyttämä palvelusetelin arvo. Tuen järjestämisen periaatteet määritellään tämän sääntökirjan luvussa 10.

- **Markkinointi**

Palveluntuottajan markkinoinnin on oltava asiallista, luotettavaa ja hyvän tavan mukaista. Ylisanoja tai vertailumuotoja ei saa käyttää. Markkinoinnilla ei tule luoda tarpeetonta sosiaalipalvelujen kysyntää. Hinnosta ilmoittamisen tulee tapahtua vertailukelpoisella tavalla siten, että palveluseteliä käyttävä asiakas voi vaivatta päätellä palvelun kokonaishinnan ja sen osuuden, joka jää hänen maksettavakseen. Hinnossa on selvittävä myös hintojen voimassaolo ja maksu kesäajan hoidosta.

- **Rekisterit ja asiakirjat**

Palveluntuottaja laatii palvelusetelijärjestelmässä asiakasasiakirjat palvelutapahtuman yhteydessä. Palveluntuottajan tulee noudattaa huolellisuutta tietojen käsitte-

lyssä ja (esimerkiksi) huolehtia siitä, että salassa pidettäviä tietoja käsitellään oikein. ~~Palveluntuottajan tulee käsitellä asiakirjoja voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti siten kuin tietosuojalaissa (5.12.2018/1050), laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (159/2007) sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä säädetään. Kunta on palvelusetelillä järjestettävässä palvelussa syntyvien asiakasasiakirjojen henkilötietolaissa tarkoitettu rekisterinpitäjä.~~

~~Asiakasrekisteriä ylläpidetään kunnan varhaiskasvatuksen asiakasrekisterijärjestelmän avulla. Palveluntuottaja luo ja säilyttää asiakastietonsa omassa yksikössään ja luovuttaa tarvittavat alkuperäiset asiakirjat asiakkaalle hoitosuhteen päätyttyä. Palveluntuottaja säilyttää arkistoitavat asiakirjat voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti, kuten tietosuojalaissa (5.12.2018/1050) ja laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (159/2007) sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä säädetään. Asiakkaalla on henkilötietolain mukainen oikeus omien asiakastietojensa tarkistamiseen ja hän voi erillisellä hakemuksella pyytää tietonsa nähtäväksi. Kunta vastaa syntyneiden asiakastietojen arkistoinnista palvelun päätyttyä.~~

~~Palveluntuottajan tulee asiakirjoja käsitellessään noudattaa, mitä kunnan asiakirjojen käsittelystä säädetään (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999). Asiakirjojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia julkisuuslain säädöksiä sovelletaan asiakirjoihin silloinkin, kun ne ovat palveluntuottajan hallussa. Asiakirjojen käsittelyä säätelee myös laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007).~~

~~Palveluntuottajan tulee toteuttaa asiakirjojen käsittely vastaavasti kuin laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä edellyttää. Jos palveluntuottaja laatii toiminnassaan asiakirjoja manuaalisesti, kunnan tulee huolehtia mahdollisuuksien mukaan, että palveluseteliä käytettäessä kyseiset asiakirjat viedään sähköiseen järjestelmään vastaavasti kuin kunnan itsensä tuottamissa palveluissa.~~

8. Kunnan velvoitteet

• Hyväksyminen palveluntuottajaksi

Kunta valitsee palvelusetelijärjestelmän piiriin kuuluvat palveluntuottajat palvelusetelilain edellyttämällä tavalla. Kunnan tulee ottaa palveluntuottajan valintaa koskeva asia käsittelyyn yhden (1) kuukauden kuluessa palveluntuottajan ilmoittautumisesta ja tehtävä päätös palveluntuottajan hyväksymisestä tai hylkäämisestä kolmen (3) kuukauden kuluessa ilmoittautumisesta.

Kunnan on pidettävä luetteloja hyväksymistään palveluntuottajista. Tiedot palveluntuottajista, näiden tuottamista palveluista ja niiden hinnoista tulee olla julki-

sesti saatavilla internetissä ja muulla soveltuvalla tavalla. Ennen kuin tuottaja voidaan hyväksyä palvelusetelitoimintaan, on kunnan hyväksyttävä päiväkotitoiminta (tilat, ympäristö, henkilökunta).

- **Valvontavelvollisuus**

Kunnalla on velvollisuus valvoa hyväksymiensä palveluntuottajien palvelujen laatua. Kunnan tulee täten varmistaa, että palveluntuottajat täyttävät toiminnalle asetetut vähimmäisedellytykset. Varhaiskasvatustalain mukaan valvontaa on toteutettava ensisijaisesti antamalla varhaiskasvatuksen järjestäjälle tarpeellista ohjausta ja neuvontaa sekä seuraamalla toiminnan kehitystä yhteistyössä toiminnan järjestäjän kanssa. Valvontaa toteutetaan vuosittain tehdyn valvontasuunnitelman mukaisesti

Kunta on palvelusetelilain nojalla velvollinen valvomaan hyväksymiensä yksityisten palveluntuottajien tuottamien palvelujen tasoa ja poistamaan palveluntuottajan hyväksytyjen palveluntuottajien joukosta, mikäli sääntökirjan määräyksiä ei noudateta.

- **Palveluntuottajan poistaminen palveluntuottajarekisteristä**

Kunnalla on oikeus peruuttaa palveluntuottajalle myönnetty valtuutus toimia palvelusetelijärjestelmässä ja poistaa palveluntuottajan nimi hyväksytyjen palvelujen tuottajien luettelosta välittömästi ilman irtisanomisaikaa, mikäli:

- sääntökirjaa ei noudateta;

- palveluntarjoaja ei noudata kunnan kirjallisista kehotuksista huolimatta sopimuksen/sitoumuksen tai sen liitteiden ehtoja. Mikäli palveluntuottajaa joudutaan huomauttamaan kirjallisesti samasta asiasta kahden (2) vuoden sisään (jo korjatusta asiasta); tai

- palveluntuottaja on tullut maksukyvyttömäksi, ei ole kyennyt hoitamaan laskujaan eräpäivään mennessä, on aloittanut akordimenettelyn, on asetettu selvitystilaan tai on välittömässä vaarassa tulla asetetuksi selvitystilaan; tai

- palveluntuottaja tai joku sen johtoon kuuluva henkilö on tuomittu syyllisenä elinkeinotoimintaan liittyvässä rikoksessa.

- **Asiakasohjaus**

Kunnan on asiakasohjauksen yhteydessä selvitettävä asiakkaalle tämän aseman palveluseteliä käytettäessä, palvelusetelin arvo, palveluntuottajien hinnat, omavastuusuuden määräytymisen perusteet ja arvioitu omavastuusuuden suuruus sekä vastaavasta palvelusta varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain mukaan määräytyvä asiakasmaksu.

Kunnan täytyy informoida asiakasta siitä, mistä ja mitä häntä koskevia tietoja voidaan hänen suostumuksettaan hankkia. Kunnan on varattava asiakkaalle tilaisuus

tutustua muualta hankittuihin tietoihin ja tarvittaessa antaa asiaa koskevaa selvitystä.

- **Rekisterinpitäjä**

Kunta on palvelusetelillä järjestettävässä palvelussa syntyvien asiakasasiakirjojen henkilötietolaissa tarkoitettu rekisterinpitäjä. Palveluntuottajan tulee asiakirjoja käsitellessään noudattaa, mitä kunnan asiakirjojen käsittelystä säädetään. Palvelusetelillä palvelua järjestettäessä ja toteutettaessa syntyvät asiakaskirjat ovat viranomaisen asiakirjoja.

Vaikka palveluntuottaja laatii asiakirjat palvelutapahtuman yhteydessä, vastaa kunta rekisterinpitäjänä viime kädessä niiden käsittelystä. Palvelujen järjestämisen ja toteuttamisen kannalta olennaiset tiedot on tallennettava viimeistään palvelutapahtuman päättyessä aina kunnan omaan asiakasrekisteriin.

Palveluntuottajan ja kunnan tulee myös varmistaa, että palvelujen järjestämisen ja toteuttamisen kannalta tarpeelliset tiedot siirtyvät osapuolelta toiselle palvelutapahtuman eri vaiheissa. Tämä mahdollistaa sen, että jokaisen asiakkaan asiakirjat muodostavat hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kannalta välttämättömän jatkuvan kokonaisuuden.

Palveluntuottajan tulee toteuttaa asiakirjojen käsittely vastaavasti kuin laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä edellyttää. Jos palveluntuottaja laatii toiminnassaan asiakirjoja manuaalisesti, kunnan tulee huolehtia mahdollisuuksien mukaan, että palveluseteliä käytettäessä kyseiset asiakirjat vietään sähköiseen järjestelmään vastaavasti kuin kunnan itsensä tuottamissa palveluissa.

- **Palvelusetelin myöntäjän riippumattomuus**

Kunnan puolesta palvelusetelin myöntämisestä päättänyt henkilö ei voi olla varhaiskasvatuksesta tai sosiaalipalvelusta vastaavana henkilönä taikka hallinnollisessa luottamusasemassa palveluntuottajalla. Palvelusetelin myöntäneellä henkilöllä ei myöskään saa olla merkittävää omistusta, eikä hän saa käyttää merkittävää päätösvaltaa palveluntuottajan organisaatiossa tai palveluntuottajan kanssa samaan konserniin kuuluvassa yhteisössä (yli 10 % osakkeista, osuuksista tai äänivallasta). Omistusrajoitus ei koske palveluntuottajaa, jonka osakkeilla käydään kauppaa arvopaperipörssissä.

9. Muistutukset, ilmoitusvelvollisuusasiat kantelut, vahinkoilmoitukset ja asiakasvalitukset

Reklamaatiotilanteessa kuluttajan tulee ilmoittaa tyytymättömyydestään sopimuskomppanilleen eli palveluntuottajalle.

Sen lisäksi, mitä palvelusetelilaissa säädetään, asiakkaan asemaan sovelletaan sosiaali-
huollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettua lakia. Viranomaisilla on lakisäätei-
nen valvonta- ja ohjausvelvollisuus.

Palvelujen tuottamiseen palvelusetelillä sovelletaan kuluttajansuojalakia. Lain mukaan
elinkeinonharjoittaja ei muun muassa saa käyttää kulutushyödykettä tarjotessaan sopi-
musehtoa, jota hyödykkeen hinta ja muut asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen on
pidettävä kuluttajien kannalta kohtuuttomana. Asiakkaalla on oikeus käyttää kuluttajaoi-
keuden mukaisia oikeusturvakeinoja reklamaatiotilanteessa. Seuraamuksiin kuuluvat ku-
luttajan oikeus pidätyä maksusta, virheen oikaisu, hinnanalennus ja kaupan purku sekä
vahingonkorvaus. Palveluseteliä käyttävä asiakas voi saattaa sopimussuhdettaan koske-
van erimielisyyden kuluttajariitalautakunnan käsiteltäväksi.

Sosiaalihuoltolain Varhaiskasvatustalain mukaan asiakkaalla on oikeus tehdä muistutus
kohtelustaan
sivistystoimialan viranhaltijoille tai Länsi-Suomen aluehallintovirastoon (AVI) Lupa ja
valvontavirasto LVV tai sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviraan.

Palveluntuottajan tulee raportoida kunnalle mahdollisimman pian tai viimeistään kahden
viikon kuluttua palvelusetelillä tuotettua palvelua koskevista reklamaatioista, ilmoitusvel-
vollisuusasioista, kanteluista ja hoitovahinkoilmoituksista sekä ilmoittaa tehdyistä kor-
jaavista toimenpiteistä.

Palveluntuottaja sitoutuu aina tarkistamaan asiakkaan palvelusetelipäätöksen ja noudat-
tamaan sen sisältöä.

10. Inklusiivinen toimintakulttuuri ja lapsen tuki varhais- kasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa tuen järjestämisen periaatteet perustuvat varhaiskasvatustalain ja
-asetukseen, valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja esiopetuk-
sessa esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin ja sen pohjana olevaan perusope-
tuslakiin ja -asetukseen. Laadukkaaseen varhaiskasvatukseen kuuluu, että kaikki lapset
saavat kasvunsa ja oppimisensa tueksi pedagogisen ja sensitiivisen aikuisen. Lapsen tuki
on osa laadukasta varhaiskasvatuksen toimintaa ja kuuluu kaikille sitä tarvitseville lap-
sille. Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai
erityistä tukea siten kuin varhaiskasvatustalain on säädetty. Varhaiskasvatuksessa tun-
nistetaan lapsen tuen tarve ja järjestetään tarkoituksenmukaista tukea heti tarpeen il-
mettyä. Lapsen tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa, toteuttamisessa
ja arvioinnissa tehdään yhteistyötä lapsen, huoltajan, varhaiskasvatuksen opettajan ja
varhaiskasvatuksen erityisopettajan sekä varhaiskasvatuksen muun henkilöstön kanssa.

10.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elin-
ikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden

mukaisesti. Kunta tai yksityinen palveluntuottaja on velvollinen antamaan lapselle hänen tarvitsemaansa tukea päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai avoimessa varhaiskasvatuksessa. Tuen tarve arvioidaan ja tukea järjestetään viivytyksettä lapsen omassa lapsiryhmässä erilaisin joustavin järjestelyin. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki järjestetään osana varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa. Jos tukea tarvitseva lapsi osallistuu useamman kuin yhden varhaiskasvatuksen järjestäjän varhaiskasvatukseen, on tuki suunniteltava, toteutettava ja arvioitava yhdessä.

Inklusiivinen toimintakulttuuri varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatusta toteutetaan inklusion periaatteiden mukaisesti. Inklusiiossa on kyse varhaiskasvatustoiminnan järjestämisen arvoperustasta ja ideologisesta kokonaisvaltaisesta tavasta ajatella, joka johtaa lapsen osallisuutta vahvistaviin pedagogisiin ratkaisuihin sekä monimuotoisiin ja joustaviin opetusjärjestelyihin. Inklusion käytännön toiminnan toteuttamisessa näkyviä arvopohjaisia periaatteita ovat kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, lapsen edun ensisijaisuus, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Ihmiset ovat erilaisia ja kaikenlaista erilaisuutta kunnioitetaan ja arvostetaan. Inklusio tulee nähdä jatkuvana pyrkimyksenä etsiä parempia tapoja vastata moninaisuuteen ja oppia siitä.

Inklusiivisuus toteutuu laadukkaassa pedagogisessa toiminnassa, erityispedagogisessa osaamisessa, kasvatus- ja opetushenkilöstön sitoutumisessa inklusiivisiin periaatteisiin, ympäristön muokkaamisessa lapsille sopivaksi ja yhteistyössä vanhempien ja monialaisten ammattilaisten kanssa. Jokaisella lapsella on lähtökohtaisesti oikeus omassa lapsiryhmässään toteutuvaan varhaiskasvatukseen sekä kehityksen ja oppimisen sekä hyvinvoinnin tukeen. Lapsella on kuitenkin tuen tarpeidensa mukaisesti oikeus myös varhaiskasvatukseen

ja tuen toteuttamiseen pienennetyssä lapsiryhmässä (esim. lapsiryhmän pienennys, pienryhmä, integroitu ryhmä, erityisryhmä). Inklusio liittyy siten myös tukeen tarvittavien resurssien jakamiseen, lapsen varhaiskasvatuspaikan valintaan ja henkilöstön osamiseen.

Laadukkaan varhaiskasvatuksen arviointi

Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi lasten kehityksen ja oppimisen edistymistä ja kokonaistilannetta arvioidaan lapsiryhmässä jatkuvasti. Arvioinnissa tarkastellaan varhaiskasvatuksessa käytössä olevia pedagogisia toimintatapoja, menetelmiä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta ja vaikuttavuutta lapsille. Arvioinnin tuloksena pohditaan, voidaanko henkilöstön toimintatapoja muuttamalla toteuttaa parempia pedagogisia ratkaisuja, jotka tukevat lasten oppimista ja kehitystä.

Lapsen tuen tarpeen arviointi

Lapsen tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana varhaiskasvatuksessa on huoltajien, henkilöstön tai mahdollisten muiden lapsen kanssa toimivien tahojen havaintojen yhteinen tarkastelu tai lapsen aiemmin todettu tuen tarve. Tuen tarpeen arvioinnissa huomioidaan lapsen mielipide. Lapsen tuen tarpeen arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen opettaja ja siihen osallistuvat varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä tarvittaessa muut viranomaiset ja asiantuntijat.

Lapsen tuen tarvetta, riittävyyttä ja toteutumista arvioidaan tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran vuodessa esimerkiksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tarkastamisen yhteydessä tai tuen tarpeen muuttuessa. Tuen antamisen kokonaisuutta tarkasteltaessa huomioidaan aina kunkin lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sekä arvioidaan mitkä varhaiskasvatuksen ratkaisut parhaiten toteuttavat lapsen etua.

Mikäli lapsi tarvitsee lääkitystä, hänelle laaditaan lääkehoitosuunnitelma kunnan ohjeistuksen mukaisesti. ~~Lääkehoitosuunnitelma ei vaikuta lapsen tuen vahvuuteen.~~

Tuen muodot

Lapselle annettava tuki voi sisältää lapsen tarvitsemia pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia toimenpiteitä. Tukitoimet on aina suunniteltava pedagogisesti siten, että lapsen osallisuus, oikeus oppia ja toimia osana vertaisryhmää toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla.

Pedagogisia tuen muotoja tai järjestelyjä ovat mm. varhaiskasvatuksen toistuvien toimintojen ja struktuurin luominen lapsen päivän rakenteeseen, sensitiiviset ja saavutettavat vuorovaikutus- ja kommunikointitavat (kuten puhetta korvaavat kommunikaatiomenetelmät) ja lapsen tarpeisiin vastaamisen edellyttämät yhteiset pedagogiset toimintatavat ja menetelmät. Pedagogisia tukimuotoja ovat myös toiminnan suunnittelu, havainnointi, dokumentointi ja arviointi sekä erityisopettajan antama opetus ja konsultaatio. Lapsiryhmässä käytettävät pedagogisen tuen keinot kirjataan lapsiryhmän pedagogiseen suunnitelmaan (ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan) kulloisenkin ryhmän tarpeiden mukaan.

Rakenteellisia tuen muotoja ovat mm. henkilöstön osaamisen lisääminen, henkilöstön lisääminen lapsiryhmään ja/tai henkilöstörakenteen tarkastelu sekä lapsimäärän pienentäminen lapsiryhmässä. Hoidolliset tukitoimet ovat keinoja, joilla vastataan lapsen sairaanhoidollisiin, perushoitoon, hoivaan ja avustamiseen liittyviin tarpeisiin.

Lisäksi lapsi voi tarvita tukipalveluita. Tukipalveluita ovat varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustamispalvelut ja apuvälineet sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajan antama erityisopetus.

10.2 Yleinen tuki

Kaikilla varhaiskasvatukseen osallistuvilla lapsilla on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa tai hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea heti tuen tarpeen ilmettyä osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa. Lapselle laadittavaan varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen vahvuudet ja tuen tarve sekä asetetaan tavoitteet pedagogiselle toiminnalle lapsen tuen tarpeen näkökulmasta.

Yleinen tuki muodostuu yksittäisistä tukimuodoista, esimerkiksi yksittäisistä pedagogisista ratkaisuista sekä tukitoimista, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lapsen saama tuki on lyhytkestoista ja intensiteetiltään matalampaa kuin tehostetussa ja erityisessä tuessa.

Varhaiskasvatuksen oppimisympäristössä yleinen tuki järjestetään osaksi lapsen arkea. Pedagogista toimintaa vahvistetaan lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yleisen tuen kohdalla vahvennetaan menetelmiä ja keinoja, joiden tavoitteena on tukea lapsen oman toiminnan ohjausta, itsetuntoa ja oppimista. Arjen toiminnassa tarkennetaan ryhmän struktuuria ja käytetään kuvatukea. Yhteistyötä huoltajien kanssa tiivistetään.

Hallintopäätös, kun lapsi saa yleistä tukea

Yleinen tuki ei edellytä hallintopäätöstä, vaan tukea annetaan aina tuen tarpeen ilmetessä. Lapsi voi myös tarvita tilapäisesti apuvälineitä tai avustamis- tai tulkitsemispalve-

luita tai säännöllistä erityisopettajan opetusta voidakseen osallistua varhaiskasvatukseen. Tällöin tehdään erillinen hallintopäätös tukipalveluista, ilman tehostettua tai erityistä tukea. Tukipalvelut kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Erityisopettajan toteuttamasta lapsen tai lapsiryhmän havainnoinnista tai tuen tarpeen arvioinnista ei tehdä hallintopäätöstä. Säännöllisestäkään varhaiskasvatuksen erityisopettajan ryhmässä käynnistä ei tehdä hallinnollista päätöstä, jos se on normaalia toimintakäytäntöä, joka tehdään lasten tuen tarpeiden kartoittamiseksi ja henkilökunnan tukemiseksi ja osaamisen lisäämiseksi.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultaatio

Yksityisellä palveluntuottajalla on käytössään päiväkodin sijaintikunnan varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultaatio, mikäli huoltajien, lapsiryhmän henkilöstön ja yksikön johtajan kanssa on todettu, että yleinen tuki ei riitä. Erityisopettaja käy havainnoimassa ja arvioimassa pedagogiikan ja yleisen tuen toteutumista lapsiryhmässä. Tukea tehostetaan, mikäli yleinen tuki todetaan riittämättömäksi lapselle.

Erityisopetus

Lapselle annettavan osa- tai kokoaikaisen erityisopetuksen järjestämisestä vastaa palveluntuottaja.

Poikkeuksena tähän Sastamala kuitenkin tarjoaa erityisopettajan työaikaa Sastamalan alueen palvelusetelilyksiköihin hankerahoituksen turvin vähintään 31.12.2023 saakka samoin periaattein kuin kunnassa erityisopettajan työaikaa yksiköihin määritellään.

10.3 Tehostettu tuki

Mikäli yleinen tuki ei ole riittävää tai lapsella on aiemmin todettu tuen tarve, on tukea annettava tehostettuna tukena lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan. Huoltajat osallistuvat tuen arviointiin yhdessä lapsiryhmän henkilökunnan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Arviointi sisältää kuvauksen jo annetuista yleisen tuen tukitoimista, niiden vaikuttavuuden arvioinnista sekä perustelut millaisista tuen toimista lapsi hyötyisi jatkossa.

Tehostettua tukea suunnitellaan yhdessä lapsen, lapsen huoltajien, lapsiryhmän henkilökunnan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Huoltajien kanssa sovituin tavoin aloitetaan tarvittaessa yhteistyö neuvolan tai muun terveydenhuollon asiantuntijan kanssa, mikäli sitä ei ole vielä aloitettu. Tehostetun tuen aloittaminen ei edellytä diagnoosia tai kuntoutusta.

Tehostettu tuki toteutetaan lapsen omassa ryhmässä osana varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa erilaisia pedagogisia, rakenteellisia ja tarvittaessa hoidollisia tukitoimia käyttäen. Tehostettua tukea saava lapsi on otettava huomioon päiväkodin henkilöstön mitoituksessa tai lapsiryhmän koossa. Tehostettu tuki muodostuu säännöllisistä ja samanaikaisesti toteutettavista useista tukimuodoista. Tehostetusta tuesta hallintopäätöksen tekee varhaiskasvatuksesta järjestämisvastuussa oleva kunta eli lapsen kotikunta.

Mahdollinen korotettu palveluseteli edellyttää varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa yhdessä sovittujen tuen menetelmien ja toimintamallien toteuttamista ja dokumentointia sekä niiden säännöllistä arviointia. Mikäli lapsi tarvitsee tehostettua tukea, edellytetään yhteistyötä palveluntuottajan sijaintikunnan ja lapsen kotikunnan varhaiskasvatuksen erityisopettajien kesken lapsen tukea suunniteltaessa. Henkilöstön tulee tarvittaessa osallistua koulutuksiin, jotka vahvistavat tehostetun tuen antamiseen liittyvää osaamista.

10.4 Erityinen tuki

Mikäli tehostettu tuki ei ole riittävää tai lapsi tarvitsee tukea vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymästä tai muusta, merkittävästi hänen toimintakykyään alentavasta oppimisen tai kehityksen tuen tarpeesta johtuen, on tukea annettava yksilöllisesti suunniteltuna erityisenä tukena. Lapsi voi saada erityistä tukea, mikäli tuen tarve on kokoaikaista, jatkuvaa ja yksilöllistä, lapsella on usealla kehityksen osa-alueella suuria haasteita, tai jollakin alueella vahva tuen tarve. Lisäksi lapsella voi olla aikaa vieviä hoito- ja lääkintätoimenpiteitä vamman ja/tai sairauden vuoksi.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteutumisen arviointiin. Mikäli lapsi tarvitsee erityistä tukea, edellytetään yhteistyötä palveluntuottajan sijaintikunnan ja lapsen kotikunnan varhaiskasvatuksen erityisopettajien kesken lapsen tukea suunniteltaessa. Erityisen tuen aloittaminen ei edellytä diagnoosia tai kuntoutusta, mutta lapsen tuen tarpeen arviointiin ja suunnitteluun voivat osallistua lapsen kehitystä ja oppimista tukevat muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot. Jos tuen tarpeen arviointi edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten asiantuntemusta, on näiden osallistuttava arvioinnin tekemiseen varhaiskasvatuksen järjestäjän pyynnöstä.

Erityisestä tuesta hallintopäätöksen tekee varhaiskasvatuksesta järjestämisvastuussa oleva kunta eli lapsen kotikunta. Erityistä tukea saava lapsi on otettava huomioon päiväkodin henkilöstön mitoituksessa tai henkilöstön resurssoinnissa.

Mahdollinen korotettu palveluseteli edellyttää varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa yhdessä sovittujen tuen menetelmien ja toimintamallien toteuttamista ja dokumentointia sekä niiden säännöllistä arviointia. Lapsen ohjaus vaatii usein erityisosaamista ja osallisuuden varmistaminen vaatii erityistä huomiota. Henkilöstön tulee tarvittaessa osallistua koulutuksiin, jotka vahvistavat erityisen tuen antamiseen liittyvää osaamista.

10.5 Palvelusetelin arvon korottaminen lapsen kasvun ja oppimisen tuen perusteella

Hallintopäätöksen lapsen tehostetusta tai erityisestä tuesta sekä tukipalveluista tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta eli lapsen kotikunta. Lapsen kotikunta tekee myös päätöksen palvelusetelin arvon korottamisesta. Palvelusetelin arvoon on mahdollisuus saada korotus lapsen tehostetun tai erityisen tuen edellyttämien lisäresurssien perusteella. Tehostettua tai erityistä tukea saava lapsi on otettava huomioon lasten tai henkilöstön lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole lasta tai lapsia varten avustajaa.

Tuen resursointi on aina yksilöllistä, kunkin lapsen tarpeiden mukaista. Palvelusetelin korotus voi tehostetussa tuessa olla 1 - 1,5 ja erityisessä tuessa 2 - 3. Palvelusetelin korotus edellyttää sitä, että lapsimäärää ryhmässä on mahdollista pienentää (ryhmä ei ole laskennallisesti täynnä) tai korotus käytetään osa-aikaisen tai kokoaikaisen lisähenkilön palkkaukseen. Korotetulla palvelusetelillä kustannetaan myös lapsen mahdollisesti tarvitsema erityisopetus. Palvelutuottajan tulee todentaa sovitun tuen resursoinnin eli rakenteellisen tuen toteutuminen, mahdollisen erityisopetuksen ja sovittujen pedagogisten menetelmien käyttöönotto lapsiryhmässä.

Keskustelu palvelusetelin korotuksesta osana tehostetun tai erityisen tuen toteuttamista käydään lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen yhteydessä. Päiväkodin sijaintikunnan varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu ko. keskusteluun. Varhaiskasvatusyksikön johtaja vastaa esityksen laatimisesta liitteineen. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja kirjaa oman esityksensä lomakkeelle.

Palvelusetelin korotusesitys voidaan tehdä toimintavuodeksi kerrallaan, mutta sitä voidaan tarkistaa myös kesken voimassaoloajan. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ja tuen toteutumisen arvioinnin yhteydessä tarkistetaan palvelusetelin mahdollinen muutoksen tarve. Palvelusetelin muutos astuu voimaan hakemusta seuraavan kuukauden alusta ja voidaan tehdä kuluvan toimintavuoden eli heinäkuun loppuun saakka. Muutos voidaan myöntää takautuvasti korkeintaan yhden kuukauden ajalta. Lapsen korotettu kerroin kirjataan asiakastietojärjestelmään kunnan viranomaisen toimesta ja korotuksen tulee näkyä lapsiryhmän laskennallisessa koossa tai henkilökunnan määrässä tai rakenteessa.

Palvelusetelin korotus puretaan tai sitä pienennetään, mikäli lapsen tuen tarvetta arvioitaessa on todettu, että lievemmat tukitoimet riittävät. Mikäli kunnan valvontaviranomaisten työn tuloksena todetaan, ettei yksikkö ole noudattanut palvelusetelin korotuksen perusteisiin liittyviä velvoitteita, voidaan päätös palvelusetelin korotuksesta kumota yksipuolisesti. Tämä ei kuitenkaan kumoa lapsen tehostetun tai erityisen tuen hallintopäätöstä.

Tuen järjestämisen vastuut

- lapsen kotikunta
  - o hallintopäätös tukipalveluista ilman tehostettua tai erityistä tukea (voimassa toistaiseksi)
  - o hallintopäätös lapsen tehostetusta tai erityisestä tuesta, sisältäen lapsen tarvitsemat
    - pedagogiset, rakenteelliset ja hoidolliset tuen muodot
    - apuvälineet
    - avustamispalvelut
    - tulkitsemispalvelut
    - osa-aikainen erityisopetus, erityisopettajan konsultaatio
  - o maksaa korotetun palvelusetelin palveluntuottajalle erilliseen päätökseen perustuen
    - päätös voimassa korkeintaan kuluvan toimintavuoden loppuun (31.7.)

- päiväkodin sijaintikunta
  - o vastaa siitä, että päiväkodin henkilökunnalla on mahdollisuus erityisopettajan konsultaatioon ja tukeen liittyvään palveluohjaukseen
  - o vastaa siitä, että varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen arviointiin ja tuen järjestämisen suunnitteluun
- palveluntuottaja
  - o vastaa henkilöstön kelpoisuuksista
  - o vastaa lapsiryhmien ja henkilöstön rakenteesta yhdessä päiväkodin johtajan kanssa
  - o vastaa lapsen tukeen liittyvien resurssien käytöstä kunnan kanssa sovitulla tavalla
  - o vastaa omalta osaltaan henkilöstön tukeen liittyvästä osaamisesta ja osaamisen kehittämisestä
  - o huolehtii tiedonsiirrosta yhteistyössä huoltajien kanssa lapsen vaihtaessa varhaiskasvatuyksikköä
  - o vastaa lapsen tarvitsemasta erityisopetuksesta
- päiväkodin johtaja
  - o vastaa laadukkaasta varhaiskasvatuksesta
  - o huolehtii, että henkilöstö laatii tukea tarvitseville lapsille tuen suunnitelmat osana lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa ja, että nämä suunnitelmat arvioidaan säännöllisesti
  - o vastaa varhaiskasvatuksessa annettavasta tuesta
  - o henkilöstön ajantasaisesta osaamisesta lasten tuen tarpeita vastaavalla tavalla
- varhaiskasvatuksen erityisopettaja (palveluntuottajan sijaintikunta)
  - o konsultoi henkilökuntaa
  - o kun lapsen tuen tasoa muutetaan
    - osallistuu yhteistyöhön huoltajien kanssa
    - vastaa lapsen tukeen liittyvästä palveluohjauksesta
    - osallistuu lapsen tuen tarpeen arviointiin
    - osallistuu tuen toteuttamisen suunnitteluun ja arviointiin
- varhaiskasvatuksen erityisopettaja (lapsen kotikunta)
  - o mukaan palvelusetelin korotukseen liittyvään prosessiin, kun lapsen tehostetun tai erityisen tuen tarve on todettu
  - o vastaa palveluohjauksesta, kun suunnitellaan lapsen paluuta kotikuntaan varhaiskasvatukseen tai esiopetukseen
- varhaiskasvatuksen erityisopettaja (palveluntuottaja järjestää/ostaa/hankkii)
  - o vastaa lapsen erityisopetuksesta
    - kokoaikaista tai osa-aikaista
    - lapsikohtaista ja/tai ryhmässä toteutettavaa
    - samanaikaisopetusta ja yhteisopettajuutta lapsen ryhmän opettajan kanssa
  - o palvelusetelipäiväkodin erityisopetus voidaan järjestää esim. seuraavilla tavoilla
    - palveluntuottajalla oma varhaiskasvatuksen erityisopettaja
    - palveluntuottajilla yhteinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja

- kunnan varhaiskasvatuksen erityisopettaja
  - kunta laskuttaa erityisopetuksesta eli määrittellään hinta. ~~Hankerahoituksella kunta tarjoaa erityisopettajan työaikaa vähintään 31.12.2023 asti.~~
- ostaa yksityiseltä varhaiskasvatuksen erityisopettajalta
  - esim. toiminimi
- varhaiskasvatuksen opettaja
  - vastaa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta
  - vastaa lapsiryhmän pedagogisesta suunnittelusta ja -suunnitelmasta
  - vastaa lapsen tuen tarpeen havainnoinnista, dokumentoinnista ja arvioinnista
  - vastaa tuen toteuttamisen suunnittelusta ja arvioinnista yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa
  - vastaa tuen toteuttamisesta
- lapsiryhmän henkilöstö osallistuu koulutuksensa, työnsä ja vastuidensa mukaan
  - lapsen tuen tarpeen havainnointiin, arviointiin ja dokumentointiin
  - tuen antamiseen
  - yhteistyöhön huoltajien kanssa
  - toimintakulttuurin, toimintatapojen ja oman osaamisen kehittämiseen.

11. Verotus

11.1 Tuloverotus

Palveluseteli on saajalleen veroton etuus. Verottomuus edellyttää, että palveluseteli

- myönnetään selkeästi määritelyihin palveluihin,
- on henkilökohtainen eikä siirrettävissä toiselle henkilölle ja
- ei ole suoraan asiakkaalle maksettavaa rahaa, jonka käytön hän itse määrittelee.

Palveluseteliä käytettäessä asiakkaan omavastuu ei oikeuta kotitalousvähennykseen tuloverotuksessa.

11.2 Arvonlisäverotus

Arvonlisäverolain 37 §:n mukaan veroa ei suoriteta sosiaalihuoltona tapahtuvasta palvelujen ja tavaroiden myynnistä. Sosiaalihuollolla tarkoitetaan valtion tai kunnan harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisten valvomaa muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten huollosta, lasten päivähoitosta, vanhustenhuollosta, kehitysvammaisten huollosta, muista vammaisten palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

12. Sääntökirjan vastuuhenkilöt

Kunta ja palveluntuottaja asettavat nimeltä tai asemaltaan henkilön tai henkilöt, jotka toimivat yhteyshenkilöinä ja vastuuhenkilöinä sitoumuksen toteuttamisessa ja ilmoitusten vastaanottajina.

13. Sääntökirjan muuttaminen

Kunnalla on oikeus tehdä muutoksia tämän sääntökirjan ja sen liitteiden sisältämiin määräyksiin. Kunta ilmoittaa muutoksista palveluntuottajalle kirjallisesti välittömästi päätöksen tekemisen jälkeen.

Mikäli palveluntuottaja ei halua tulla sidotuksi muuttuneisiin sääntöihin, tulee sen ilmoittaa siitä kirjallisesti kunnalle kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa muutosilmoituksen lähettämisestä. Mikäli kunnalle ei toimiteta edellä mainittua ilmoitusta, sitoutuu palveluntuottaja noudattamaan muuttuneita ehtoja muutosilmoituksessa mainitusta päivästä lukien, kuitenkin aikaisintaan kuusikymmentä (60) päivää muutosilmoituksen toimittamisesta.

14. Sääntökirjan voimassaoloaika

~~Tämä sääntökirja on voimassa 1.4.2025 alkaen toistaiseksi.~~

Tämä sääntökirja on voimassa 1.8.2026 alkaen toistaiseksi